

Dünyada ve Ülkemizde RDA'ya Geçiş

Transition to RDA in the World and in Our Country

Mustafa Bayter*

Öz

Amaç: Bilgi kaynaklarının bibliyografik tanımlanmasının amacı, bilgi kaynaklarını, kurallarla erişim uçlarını belirlemek ve bu kaynakları kullanıcılara sunmaktır. RDA, günümüzde bu işlemleri yapabilecek yeni kurallar bütünüdür. AAKK'den gelen sıkıntıların aşılması için RDA'ya geçilmiştir. Bu çalışmanın amacı kataloglama uygulamalarında Dünyada ve ülkemizde RDA'ya geçişin nasıl olduğunu ortaya koymaktır. Ülkemizde geçişin daha hızlanması için örneklerden faydalanılmasını sağlamaktır. **Yöntem:** Araştırma, RDA ile ilgili literatür taramasından oluşturuldu. "RDA" ve "RDA uygulaması" terimleriyle kütüphane veri tabanlarında yapılan ilk taramada birkaç yüz sonuçla karşılaşıldı. Arama sonuçları gözden geçirildiğinde, RDA konusunda literatürde birkaç dergi ortaya çıktı. Bu dergiler içerisindeki RDA uygulamasına geçişi tüm yönlerini kapsayan makaleler incelendi. RDA Toolkit, EURIG ve RSC web sitelerinde yer alan belgeler, bilgi merkezlerinin mevcut uygulama eğilimleri hakkında veri derlemeye yardımcı oldu. Bazı bilgi merkezlerinin web siteleri, kataloglama kuralları ve gelenekleriyle ilgili kısa genel açıklamalar sunuyordu. Bunlar, RDA uygulamalarında ve geçiş çalışmalarında rehberimiz oldu. Çalışmamızda belgesel tarama yöntemi ve betimleme yönteminden yararlanılmıştır. **Bulgular:** 2013 yılında uygulanmaya başlamış olan RDA, gelişmiş ülkelerde hızla yaygınlaşmıştır. Ülkemizde bazı üniversite kütüphanelerinde uygulanmaya başlanmış ancak Milli Kütüphane ve halk kütüphanelerinde henüz uygulanmamaktadır. **Sonuç:** RDA'ya geçişle ilgili diğer ülkelerdeki sorunlara benzer sorunlar Türkiye'de de bulunmaktadır. Diğer ülkelerdeki çözüm önerileri incelenerek model alınabilir. Tüm dünyada RDA standartlarına geçiş hızla devam etmektedir. Ülkemizde de RDA'ya bir an önce geçilmesi kaçınılmazdır. **Özgünlük:** RDA günümüz koşullarında daha ayrıntılı ve birbiriyle bağlantılı bilgi kaynaklarının kullanıcıya en doğru şekilde sunulmasına olanak sağlamıştır. Yapılan bu çalışmada literatürdeki diğer çalışmalardan farklı olarak yeni kataloglama kuralı RDA standardına dünyadan çeşitli örnekler verilmiş ve ülkemizde de RDA'ya hızla geçilmesi gerektiği anlatılmıştır.

Anahtar Sözcükler: RDA; kataloglama; kataloglama kuralları; bilginin düzenlenmesi; bilgi erişim.

---

* Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye, E-posta: mbayter@hotmail.com

Yıldırım Beyazıt University, Department of Information Management, Ankara, Turkey: E-mail: mbayter@hotmail.com

Geliş Tarihi –Received: 06.09.2021

Kabul Tarihi – Accepted: 20.03.2022

Yayımlanma Tarihi – Published: 30.03.2022

Abstract

Purpose: The purpose of bibliographic identification of information resources is to identify information resources, access ends with certain rules and present these resources to users. RDA is a set of new rules that can do these operations today. In order to overcome the problems from AAKK, RDA was adopted. The aim of this study is to reveal how the transition to RDA has occurred in cataloging applications in the world and in our country. It also aims to ensure that examples are used in order to accelerate the transition in our country. **Method:** The research was created from a literature review on RDA. An initial search of library databases for the terms "RDA" and "RDA application" yielded several hundred results. When the search results were reviewed, several journals appeared in the literature on RDA. The articles in these journals covering all aspects of the transition to the RDA application were reviewed. Documentation on the RDA Toolkit, EURIG, and RSC websites enabled the knowledge centers to compile data on current implementation trends. The websites of some information centers offered brief overviews of cataloging rules and customs. These have been our guide in RDA applications and migration work. In our study, document analysis method and descriptive method were used. **Findings:** RDA, which started to be implemented in 2013, has rapidly spread in developed countries. It has started to be implemented in some university libraries in our country, but it is not yet implemented in the National Library and public libraries. **Conclusion:** There are similar problems in Turkey regarding the transition to RDA as in other countries. Offered solutions in the other countries can be examined and they can be taken as role model. The transition to RDA standards continues rapidly all over the world. In our country, it is inevitable to switch to RDA as soon as possible. **Originality:** RDA has enabled more detailed and interconnected information resources to be presented to the user in the most accurate way in today's conditions. In this study, different from other studies in the literature, various examples from the world were given for the new cataloging rule RDA standard and the need for rapid transition to RDA in our country was highlighted.

Keywords: RDA; cataloging; cataloging rules; information organization; information retrieval

Giriş

1967'de kataloglamada Dünya çapında standardizasyonun sağlanması amacıyla geliştirilen yeni kural Anglo-American Cataloguing Rules (Anglo Amerikan Kataloglama Kuralları, AACR, AAKK) kataloglama kurallarında birlikteliği sağlamıştır. Devam eden süreçte çeşitlenen bilgi kaynakları, AAKK'nin 1978'de yayımlanan ikinci basımında (AAKK2) kuralların yeni bilgi kaynaklarına göre genişletilmesini sağlamıştır. 2004-2005 yılları arasında JSC (Joint Steering Committee for Revision of Anglo-American Cataloguing Rules) grubu kataloglamadaki yeni ihtiyaçların bir sonucu olarak AACR3'ü yayınlamak istemiş ancak yeni kurallar için isim olarak RDA (Resource Description and Access - Kaynak Tanımlama ve Erişim) uygun görülmüştür. Geline son noktada basılı ve elektronik bilgi kaynaklarının uygun veri şemaları RDA'ya geçiş sürecini başlatmıştır. RDA, çok çeşitli bilgi kaynaklarının organize edilmesinde sağladığı esnek yapı nedeniyle gelecekte eski kurallar yetersiz kaldığında güncelliğin korunması için daha fazla tercih edilecektir. Ayrıca RDA'nın yapısındaki veri-ilişki modelleri sayesinde yapılan aramalar da kusursuz gerçekleşecektir.

Bilgi kaynaklarının bibliyografik tanımlanmasının amacı, bilgi kaynaklarını, belli kurallarla erişim uçlarını belirlemek ve bu kaynakları kullanıcılara sunmaktır. RDA, günümüzde bu işlemleri yapabilecek yeni kurallar bütünüdür. AAKK'den gelen sıkıntıların aşılması için RDA'ya geçilmiştir. Bu çalışmanın amacı kataloglama uygulamalarında RDA'ya geçişin nasıl yapılması gerektiğini ortaya koymaktır. 2013 yılında uygulanmaya başlamış olan RDA, gelişmiş ülkelerde hızla yaygınlaşmıştır. Ülkemizde bazı üniversite kütüphanelerinde uygulanmaya başlanmış ancak Milli Kütüphane ve halk kütüphanelerinde henüz uygulanmamaktadır. Yapacağımız bu çalışma ile RDA uygulamasına ülkemizde geçişin daha hızlanmasına öncülük edilmesi amaçlanmaktadır.

Kataloglamada çeşitli içerik ve ortam türlerinin daha iyi tanımlanabilmesi ve bunlara erişim sağlayabilmesi için RDA geliştirildi. RDA hem basılı hem de dijital materyallerin tanımı için tasarlanmış yeni kataloglama standartları kümesidir. RDA veri unsurları ile uyumludur. Varlıklar, çalışma, ifade, olgu ve öge ile ilişkili nitelikleri ve ilişkileri de yansıtır.

Bilgi kaynaklarının çeşitlenmesi ve kullanıcıların bilgiye daha kolay daha hızlı erişimlerini sağlama düşüncesi RDA standardının kullanımını zorunlu hale getirmiştir diyebiliriz. Her ne kadar gelişen teknoloji takip edilerek yeni eklemeler yapılmış olsa da AAKK2 artık bu gelişmeler karşısında yetersiz kalmıştır. RDA günümüz koşullarında daha ayrıntılı ve birbiriyle bağlantılı bilgi kaynaklarının kullanıcıya en doğru şekilde sunulmasına olanak sağlamıştır. Yapılan bu çalışmada yeni kataloglama kuralı RDA standardına göre bibliyografik kaydın yapılmasının önemi ve hızla geçilmesi gerektiği anlatılmıştır.

Yöntem

Araştırma, RDA ile ilgili literatür taramasından oluşturuldu. “RDA” ve “RDA uygulaması” terimleriyle kütüphane veri tabanında yapılan ilk taramada birkaç yüz sonuçla karşılaşıldı. Arama sonuçları gözden geçirildiğinde, RDA konusunda literatürde birkaç dergi ortaya çıktı. Bu dergiler içerisindeki RDA uygulamasının tüm yönlerini kapsayan makaleler incelendi. RDA Toolkit, EURIG ve RSC web sitelerinde yer alan belgeler, bilgi merkezlerinin mevcut uygulama eğilimleri hakkında veri derlemeye yardımcı oldu. Bazı bilgi merkezlerinin web siteleri, kataloglama kuralları ve gelenekleriyle ilgili kısa genel açıklamalar sunuyordu. Bunlar, RDA uygulamalarında ve geçiş çalışmalarında rehberimiz oldu. Çalışmamızda belgesel tarama yöntemi ve betimleme yönteminden yararlanılmıştır.

“Belgesel tarama tekniği; sistemde var olan ve daha önceden oluşturulmuş kayıt ve belgelerin sistematik bir şekilde incelenerek verilerin toplanmasına dayanmaktadır. Yazılı kaynaklar çerçevesinde belgesel tarama tekniği belirli bir amaca yönelik olarak kaynakların bulunması, okunması, not alınması ve değerlendirilmesi işlemlerini kapsamaktadır” (Karasar, 1999, s. 229). Betimleme yöntemi ise; bir konudaki durum ortaya koyan araştırma türüdür.

AAKK2'den RDA'ya Geçiş

1990'ların ortasında AAKK2 kütüphanelerdeki elektronik kaynakların kataloglanması için yetersiz olduğu fark edilmiştir. Bunun sonucunda AAKK2'nin revizyonuna karar verilmiştir. Müzakereler sonunda AAKK2'de bazı değişiklikler olmuş ancak 2002 yılında yeniden düzenleme ihtiyacı doğmuştur (Weiss, 2003, s.172). Anglo-Amerikan Kataloglama Kurallarının 2'nin (AACR2) yeni sürümlerinin yayınlanması, meslek içinden gelen geri

bildirimlere yanıt niteliğindedir. Ancak değişen çevrimiçi ortamlar yeni bir standardın oluşmasını gerekli kılmıştır (MacLennan ve Walicka, 2020, s. 465).

IFLA tarafından 1990'larda yeni bir model olan FRBR (Bibliyografik Kayıtlar İçin İşlevsel Gereklere) geliştirilmiştir. Fakat o da yetersiz kalınca 2005 yılında tamamen yeni bir standart geliştirilmeye karar verilmiştir.

Yoğun çalışmalardan ve uygulamalardan gelen verilerden sonra Nisan 2005 tarihinde JCS yeni kataloglama kurallarının adını AAKK3 (Anglo-American Cataloguing Rules 3) değil, RDA (Resource Description and Access-Bilgi Kaynaklarını Tanımlama ve Erişim) olarak tanımlamıştır (Joint, 2011). Bu karar sonrasında katalogculara, ürettikleri bibliyografik kayıtların ve dijital bilgi kaynaklarının getirdiği zorlukları karşılayabilmesi için uygun yapı ve yönergeler sağlayan tamamen yeni bir standart olan RDA geliştirildi (Monyela, 2020).

Bilgi kaynaklarının çeşitlenmesi (elektronik kaynakların artması vb.) basılı ve basılı olmayan her türlü materyale hitap edecek kataloglama kurallarının oluşturulması ihtiyacını doğurmuştur. RDA, bu ihtiyacın giderilmesi için oluşturulmuş bir uygulamadır (Ifijeha, Segun-Adenirana ve Igbisola, 2018, s. 1).

Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları ikinci basımı bütün materyal türlerini bibliyografik tanımlama için oluşturulmuştur. RDA hem bu materyallere hem de yeni geliştirilecek materyallerin bibliyografik tanımlama için uygundur (Report, 2011).

2006 ve 2007 yıllarında yapılan çalışmaların ardından RDA 10 kısım, 37 bölümden oluşturulmuştur. Ekim 2007'de, British Library, Library and Archives Canada, Library of Congress ve National Library of Australia eğitim kaynakları ve uygulama planları oluşturarak RDA'yı desteklemeye karar vermişlerdir. The Committee of Principals ve JSC, bu desteği sağlamak için en iyi yöntemleri araştırmıştır. Dolayısıyla RDA'nın test edilmesi, öğretilmesi ve benimsenmesi için yeterli zaman oluşmuştur. Uygulama, aşamalı bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Bu yüzden kütüphaneler RDA planlaması için yeterli zamana sahip olmuşlardır (Tosaka ve Park, 2014, s. 5).

RDA, 2008 yılında alandaki uygulamacıların görüşüne sunulmuş, alınan geri dönüşlere göre yeniden değerlendirilmiş ve 2009 Şubat'ında tamamlanmıştır. Gözden geçirilen RDA Haziran 2009'da son şekli ile uygulamacıların ve kullanıcıların hizmetine sunulmuştur (Özel, 2015, s.5).

OCLC, WorldCat içinde RDA kurallarını uygulamaya Haziran 2010'da başlamıştır. Aralık 2010'a kadar uyum sürecini devam ettirmiştir. OCLC ve ALA Amerika'daki denemeler sona erdiğinde RDA kurallarını uygulayacağını açıklamıştır (OCLC, 2011). RDA 2010 sürümü, bibliyografik kataloglama dünyasında olağandan daha fazla tartışmaya yol açmıştır.

RDA, kısmen ABD'de 2010 yılında altı ay devam eden testle başlamıştır. Bu sebeple RDA'nın kökeni ABD 'ye dayanmaktadır. ABD'de test biter bitmez bazı kütüphaneler RDA'yı uygulamaya başladılar. Bazıları da Kongre Kütüphanesi'nin kararını beklemiştir. Uygulamaya başlayanların kararlarında; kaynaklar arasında daha iyi bağlantı kurmak, verilerin uluslararası paylaşımı, dijital kaynaklara daha uygun olması fikri etkili olmuştur (Panchyshyn, Lambert ve McCutcheon, 2019).

RDA'nın felsefesi, bilgi nesnelere için varlık-ilişki modeli oluşturmaktır. Oysa AAKK2 bibliyografik verileri, tek, düz bir kayıttan tanımlar (MacLennan ve Walicka, 2020, s. 466).

Coyle ve Hillman (2007), RDA ile ilgili olarak, eski standartla çok fazla karıştığına, geçiş dönemiyle ilgili sabır eksikliğine ve RDA'nın hala gelişmekte olduğu gerçeğine karşın, ancak geleneksel katalogcuların bilinen standardı tercih ettiklerine işaret etmişlerdir.

Tennant (2007), RDA Yönlendirme Komitesi'nin yeni bir standart geliştirme yolunda bir bakıma ne gelenekçileri ne de yenilikçileri memnun edememekle sıkışıp kaldığının altını çizmiştir. Oysa Tosaka ve Park (2013), 2005'ten 2011'e kadar yayınlanan RDA ile ilgili ortaya çıkan literatürü analiz ederek RDA'nın, çok önemli bir adım olduğunu belirtmişler.

2000'li yılların ortalarına doğru, metinler, ses ve görüntüler için dijital formatların piyasaya sürülmesindeki hızlı artış, birden fazla formatta yayınlanan bilgi kaynaklarının artması ve kütüphanelerin kart kataloglarının kullanımından çevrimiçi kataloglara geçişi, dijital metinlerin açıklamasına uygun ve tutarlı olacak kataloglama kurallarının geliştirilmesi ve benimsenmesi ihtiyacını gerektirmiş, 2010 yılında uygulamaya sunulan RDA'nın bu amaca hizmet etmesi amaçlanmıştır (Ifijeh, Segun-Adeniran ve Igbinolab, 2018, s.1).

RDA uygulaması için ilk olarak, AAKK2'nin üzerindeki kullanılabilirlik seviyesini belirlemek için Kongre Kütüphanesi de dâhil olmak üzere birkaç kütüphane tarafından yürütülen çalışmalar yapılmış, bu çalışmalar sonucunda RDA'nın ihtiyaçları karşıladığı saptanmıştır (Library of Congress, 2011).

ALA'nın (American Library Association) New Orleans'da 23 -28 Haziran 2011 tarihlerinde gerçekleştirdiği "Report and Recommendations of the U.S. RDA Test Coordinating Committee" toplantısında; ABD'de AACR2'den RDA'ya geçişi Ocak 2013 olarak belirlenmiştir (Report and Recommendations of the U.S. RDA Test Coordinating Committee, 2011).

OCLC üyelerinin içinden üç grup kurulmuş, bu gruplar Ocak 2013'e kadar en iyi uygulamaları ortaya çıkarmak için iş birliği içinde yoğun bir çalışma başlatmıştır (RDA, 2011). Çalışmaların sonucunda 21 Ekim 2011 tarihinde "ALCTS webinar: RDA Basics: Sound Recordings" adlı eğitim semineri düzenlenmiştir. Bu seminerde; RDA ve AACR2 arasındaki kataloglama farklılıkları işlenmiş ve iki kural arasındaki farklı elementler ortaya konulmuştur. Ayrıca RDA'nın MARC21'deki bibliyografik ve otorite kayıtlarından örnekler sunulmuştur. RDA ile AAKK2 deki tanımlamaların ne gibi değişikliklere uğrayacağı anlatılmıştır (ALA, 2011).

RDA'yı Ocak 2013'te ABD ulusal kütüphanesi Kongre Kütüphanesi (LC), Ulusal Tıp Kütüphanesi (NLM) ve Ulusal Tarım Kütüphanesi (NAL) kullanmaya başlamıştır. (Panchyshyn, Lambert ve McCutcheon, 2019).

ABD Kongre Kütüphanesi'nin RDA'yı uygulama kararının ardından, dünya çapında birçok ülke RDA ile yakından ilgilenmeye başladı. RDA'nın geliştiricilerinden biri olan Kanada, İngilizce ve Fransızca olarak iki resmi dilde RDA'yı uyguladı. Bu olay, RDA'nın dünya çapında farklı dillerde uygulanabilmesine örnek olması açısından önemli bir başlangıç oldu (Ducheva ve Pennington, 2019, s. 388). RDA'ya ilk geçenler arasında Kongre kütüphanesi başta olmak üzere Kanada, Singapur Milli Kütüphanesi, İsrail Milli Kütüphanesi, Avusturya'daki RMIT Üniversite Kütüphanesi gibi ülke ve kurumlar da yer almaktadır (Çakmak, 2017, s. 3).

Araştırmalar, ABD'deki kütüphanecilerin RDA uygulamalarında başarılı olduklarını göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri Kongre Kütüphanesi RDA'nın benimsenmesine

öncülük etmiştir. Kongre Kütüphanesi RDA hakkında farkındalık yaratmak için seminerler ve çalıştaylar düzenlemiştir. ABD'de yapılan araştırmalar sonucu kütüphane çalışanlarının %70'i RDA'yı uygulamayı kabul etmişken %30'u kararsız kalmıştır (Tosaka ve Park, 2013).

2010 yılında AAKK2'nin yerini almak üzere RDA'nın yayınlanmasından bu yana birçok kütüphane, kütüphane dernekleri ve farklı ülkelerdeki kütüphane okulları; kütüphane uzmanlarını yeni kataloglama standardı RDA hakkında, duyarlı hale getirmek ve farkındalıklarını artırmak için çalışmaktadır. Farkındalık yaratmak amacıyla konferanslar, çalıştaylar ve seminerler düzenlenmiştir. Bazı üniversitelerin kütüphanecilik bölümlerinde ders müfredatları değiştirilmiştir.

AAKK2 kullanan ülkeler de RDA'yı benimsemeye istekliydi. Dünyanın dört bir yanından gelen Anglo-Amerikan kataloglama geleneğine sahip üç vaka çalışması da bunu göstermektedir. Singapur Ulusal Kütüphane Kurulu, İsrail Ulusal Kütüphanesi ve Avustralya'daki RMIT Üniversitesi Kütüphanesi, ABD Kongre Kütüphanesi tarafından kabul edilmesinden kısa bir süre sonra RDA'yı uygulamaya karar vermiştir. Anglo-Amerikan tabanlı kataloglama geleneklerine sahip olmayan diğer kütüphaneler de uluslararasılaşma ve esnekliğe odaklanması nedeniyle RDA'ya ilgi göstermiştir (Ducheva ve Pennington, 2019, s. 389).

Çin'de RDA tarafından kullanılan dil, bazı araştırmacılar tarafından bir meydan okuma olarak görüldü. RDA cümlelerinin, özellikle İngilizce olmayanların uzun ve anlaşılmasının zor olduğu ifade edildi. Malezya'da ise RDA ile ilgili olarak Bibliyografik Kayıtlar için İşlevsel Gereklere (FRBR) ve Yetki Verileri için İşlevsel Gereklere (FRAD) gibi konular hakkında bilgiler yetersiz bulunmuştur. Eğitim içeriği Fransızca çevirisinde oldukça farklıydı. Bu yüzden Kanada'da, Quebec'deki çoğu kütüphanede çevirinin RDA'nın Fransızca olarak belirlenmesi, uygulama için önemli bir önkoşul olarak görülmüştür (Monyela, 2020).

Yukarıda bu tartışmalar yapılmasına rağmen Çin, Malezya, Filipinler, İran ve Brezilya kataloglama toplulukları, RDA'nın ülkelerinin kataloglama geleneklerine uygunluğu konusunda farklı düzeylerde incelemeler yaptı. Çinli bilim insanları Anglo olmayan ülkeler arasında en büyük RDA çalışmalarını yaptılar. Çin'de, RDA kuralları Çinceye çevrildi ve yaygınlaştırma faaliyetlerinin öncülüğünü Çin Ulusal Kütüphanesi (NLC), Çin Akademik Kütüphanesi ve Bilgi Sistemi üstlendi. Çeşitli toplantılar düzenlenerek ülke çapındaki katalog kütüphanecilerinin yeni kataloglama kurallarından haberdar olmaları sağlandı. Katalogcular RDA'nın faydaları hakkında bilgilendirildiler. Çin'de yapılan bir anket, ülkedeki kütüphane çalışanlarının büyük bir kısmının RDA'nın farkında olduğunu ve RDA bilgilerini uygulamaktan memnun oldukları sonucunu ortaya koymuştur (Tosaka ve Park, 2013).

Avrupa ülkelerinin RDA planlarının ana hatları, ilk olarak Danimarka'nın Kopenhag kentinde düzenlenen bir seminerde Avrupa RDA İlgi Grubu'nun kurulmasıyla çizilmiştir. Burada RDA'nın Avrupa düzeyinde geliştirilmesi ve uygulanmasının ana hatları açıklanmıştır (Çakmak, 2018, s.25). EURIG, Avrupa'da RDA'nın tartışılacağı bir platform oluşturmuş ve yıllar içinde RDA uygulamalarını kolaylaştırıcı önerilerde bulunmuştur. 2010'da Avrupa ülkelerinin çoğunun, ABD'den gelen raporlarla benzer şekilde RDA'yı ihtiyatlı ve "bekle ve gör" tutumuyla değerlendirdiği gözlemlenmiştir (Danskin ve Gryspeerdt, 2014).

Avrupa'dan bir başka kapsamlı vaka çalışması Letonya Ulusal Kütüphanesi'nin (NLL) 2013 yılındaki "Uygulama Projesi" ile başladı. Letonya'nın projesi ilk Milli Kütüphane uygulamalarından olduğu için önemlidir (Ducheve ve Pennington, 2019, s. 389).

Avrupa'da RDA'yı uygulamaya başlayan ülkeler; Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Almanya, İzlanda, İrlanda Cumhuriyeti, Letonya, Hollanda, İsviçre, İngiltere, Norveç, Slovakya, İsveç, Danimarka, Lüksemburg, Portekiz, Slovenya, İspanya olmuştur. RDA'ya geçmeyip ilgilenen ülkeler; Belçika, Bulgaristan, Estonya, Litvanya, Sırbistan, Ukrayna'dır.

RDA 2015 sonu 2016 başında Alman Kataloglama Standardı RAK'ın (German Cataloging Standard/Rules For Alphabetical Cataloging) yerini alması için tüm Almanya kütüphanelerinde tanıtılmıştır. Bu tanıtımdan birkaç ay sonra katalogcuların RDA hakkındaki düşünceleri ve nasıl hissettikleri hakkında araştırma projesi yürütülmüştür. Nitel bir araştırma olarak tasarlanan bu projede odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda RDA'yı uygulamanın çok yönlü faydalarından söz edilmiştir (Wiesenmüller, 2017, s. 175).

Alman Milli Kütüphanesi'nin 2012'de JSC'ye katılımı, uluslararası benimsenen bir standart olarak RDA'nın ilerlemesinde önemli bir faktör olarak kabul edildi. Ayrıca Almanya, RDA'yı arşiv ve müze sektörüne daha uyumlu hale getirmeye çalışarak RDA'nın kültürel miras için önemli olduğunu ortaya koyulmuştur. Almanya, Avusturya ve İsviçre, RDA'nın uygulanması konusunda üçlü bir çalışma yürütülmüştür. Alman Ulusal Kütüphanesi, projeye öncülük etmiştir. Projede eğitim süreci merkez noktaya alınmıştır. Eğitim, temel kavramlar üzerine seminerlerden oluşmuştur. Belirli kaynakların kataloglanmasıyla ilgili ileri eğitim sürecine devam edilmiştir (Ducheve ve Pennington, 2019, s. 389).

İsviçre'de 2015 yılında bilgi kaynaklarının bibliyografik girişleri RDA temelli yapılmaya başlanmış ve 2016 yılında RDA'ya geçilmiştir. RDA'nın kabul edilmesinde; yerel kurallardan, uluslararası kurallara geçiş olanağı, araştırmaların kalitesini yükseltme, uzun vadede verilerin homojenliğini artırma unsurları göz önüne alınmıştır. İsviçre'nin Fransızca konuşan kantonları RDA ilkelerinin Fransızca operasyonel hale getirilmesini beklerken Almanca konuşan kısmı, zaten Almanca konuşan ülkelere dâhil edilmiştir. 2014 yılında BNF ve ABES adlı iki Fransız ulusal bibliyografik ajansı Fransızca «bibliyografik geçiş» aşamasını başlatmıştır (Banfi ve Gaudinat, 2019, s. 99-100).

Güney Afrika'da da RDA ile ilgili birçok konferans ve çalıştay düzenlenmiştir. Güney Afrika'da bir RDA yönlendirme komitesi kurulmuştur ve kütüphanecilere farkındalık yaratmak amacıyla duyarlılaştırma toplantıları düzenlemiştir. Nijerya gibi ülkelerdeki birçok kütüphane uzmanının yeni kataloglama standardı konusunda düşük düzeyde farkındalığa sahip olduğu anlaşılmıştır (Tuesday, Mkulama ve Mbangi, 2019). Sanchez (2012), dünya çapında kütüphane profesyonellerinin RDA uygulamasına yönelik duygularının yanı sıra bilgi seviyelerini ölçmek için bir anket yapmıştır. Anket sonuçları, gelişmiş ülkelerde RDA'ya karşı pozitif duygu ve bilgi seviyeleri yüksek çıkmıştır. Güney Afrika'daki kütüphane çalışanlarının ise en düşük seviyede olduğu anlaşılmıştır.

RDA'da basılı bilgi kaynaklarının yanı sıra elektronik ortamdaki bilgi kaynaklarının bibliyografik olarak tanımlanması için yeni kurallar oluşturulmuştur. Bu kurallar bilgi merkezlerinin bütün bilgi kaynaklarını tanımlanması ve erişimini sağlamıştır. Bu sayede bilgi merkezleri günümüz toplumunun bilgi hizmetini eksiksiz yerine getirmiştir. 2017 yılında RDA,

ABD'nin önde gelen araştırma ve akademik kütüphanelerinin çoğunluğu tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Panchyshyn, Lambert ve McCutcheon, 2019). Uygulamaya başlayanların kararlarında; kaynaklar arasında daha iyi bağlantı kurmak, dijital kaynaklara daha uygun olması, verilerin kolayca paylaşılacağı bir dijital dünya, küresel düzeyde verinin paylaşılmasını destekleyebilecek tanımlayıcı bir standarda sahip olmak, uluslararası kütüphane topluluğunun bir parçası olmak, eski kuralların değiştirilmesi gerektiği, kütüphane sistemlerinin değişmesi gerektiği, açık kaynak sistemlerine sahip olunması gerektiği fikirleri etkili olmuştur.

Araştırmalar İngiltere'deki önemli sayıda kütüphane uzmanının RDA'nın farkında olduğunu göstermektedir. İngiltere'de yapılan bir ankette, kütüphanelerin yüzde 84'ünün RDA'yı uygulamaya karar verdiği ve kütüphanecilerin RDA'yı AAKK2'den daha iyi buldukları belirtilmiştir (Tuesday, Mkulama ve Mbangi, 2019).

Cambridge Üniversitesi Kütüphaneleri Bilgi Bülteni, Londra'da RDA uygulamasına ilişkin rapor yayınlamıştır. Bu raporda RDA'nın basit ve AACR'na kıyasla daha iyi olduğu vurgulanmıştır. RDA'nın sorumlu yazar sayısına bağlı olarak birçok giriş ve birkaç erişim noktası barındırmasının RDA'yı güçlü kıldığı belirtilmiştir. Ancak RDA'nın uygulanmasında bazı önemli zorlukların olacağını bildiren rapor bu zorlukların; kütüphane uzmanlarının eğitimi ve yeni ekipmanın satın alınması olduğundan bahsetmektedir (Danskin ve Gryspeerdt, 2014, s.115).

ABD, Çin, Almanya ve diğer gelişmiş ülkelerde, kütüphane meslek birlikleri, Kütüphane ve Enformasyon Okulları ve Milli Kütüphaneler, RDA kuralları konusunda kütüphane uzmanlarını bilinçlendirmişlerdir (Tuesday, Mkulama, ve Mbangi, 2019).

Her şey Semantik webde başladı. Web teknolojisi ile yeni uygulamalar oluştu. Küreselleşme, kişiselleştirme, sosyal medya, internetteki bu değişim kullanıcıların beklentilerini de yükseltti. Kaliforniya Üniversitesinde bilgi teknolojilerinden sorumlu kütüphaneci Karen Coyle (2014), "Yalnız webde olmak yeterli değil webin bir parçası olmalıyız" şeklinde bir değerlendirmede bulunmaktadır. Artık bibliyografik bir evrenden bahsedilmekte ve kütüphane verileri işlenebilir, paylaşılabilir ve izlenebilir olmalıdır. Kütüphaneler, kullanıcı ihtiyaçlarına duyarlılık gösterip bilgi erişim sistemlerinin işlevlerini artırmak zorundalar. Bunu kayıtlı olan bilgiyi bibliyografik denetimle gerçekleştirebilirler. RDA bu denetimi gerçekleştirebilecek bibliyografik denetim aracıdır. RDA geleceğin uluslararası iş birliğini sağlayacak web tabanlı sistemdir.

Şimdilerde bibliyografik kontrol iş birliği içerisinde, uluslararası sorumluluğu dağıtılarak Web tabanlı yapılmaktadır. Bu gerçek, iş birliğinin oluşturulması gerektiğini ve kütüphane kullanıcıları ile aktif bir iş birliği zorunluluğu ortaya koymaktadır. Bilgi, elektronik kaynaklarda üretilmiş, değişim hızlı olmuştur. Kataloglamada da değişim hızlı olmalıdır. Library of Congress, The National Agricultural Library ve The National Library of Medicine'den üç katalogcu Deanna Marcum, Sheldon Kotzin ve Peter Young RDA'yı bibliyografik kontrolün geleceği olarak görmüşlerdir. Ayrıca onlar, RDA'nın kütüphane kaynaklarının bibliyografik uygulamalarını uluslararası iş birliği ile güncelleyerek kullanıcılar için daha erişilebilir ve daha yararlı olacağını belirtmişlerdir (Report, 2011).

RDA hızla değişen bir ortamda kütüphanelerde bilgi akışını sağlayacak en büyük gelişmelerden biri olmuştur. RDA oluşturucuları, kuralları veri tabanı teknoloji ve veri mimarilerine uyumlu yapmış, veri tabanı teknolojilerine paralel bir uyum içinde geliştirmiştir.

RDA hakkında yapılan ilk çalışmalar sonucunda kütüphane personelinin bilgi düzeyleri artmıştır. Bunun sonucunda ilk olarak kütüphanelerde kullanılan otomasyon sistemleri RDA'ya uyumlu hale getirilmesi için MARC alanlarında gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Otomasyon sistemindeki düzenlemelerden sonra RDA ile ilgili yayınlar hızla yapılmaya başlanmıştır. Uygulamaya dönük bu kaynaklar kütüphane koleksiyonlarına katılmıştır. RDA ile ilgili seminer, çalıştay ve konferanslar yapılmıştır. Diğer kütüphanelerden kopya katalog yolu ile katalog yapılırken RDA ile bibliyografik tanımlaması yapılan kayıtlar tercih edilerek alınmaya başlanmıştır.

RDA'ya Geçiş Sebepleri

RDA, elektronik platformlar aracılığıyla kataloglanan elektronik kaynaklara da hitap etmektedir. RDA yalnızca koleksiyonlarının bir parçası olarak otomatikleştirilmiş ve e-kaynakları da kolaylıkla tanımlayabilmektedir (Ifijeh, Segun-Adeniran ve Igbinoab, 2018, s. 2).

Kütüphaneler için OPAC, kullanıcıları ile buluşma noktasıdır. Önceleri kart kataloglar sınırlı bir alan sağladıkları için sadece temel bibliyografik bilgilerden oluşan kataloglar yapılabiliyordu. Daha sonra Web ortamında AAKK2 standartlarına göre kapsamlı kataloglar yapılmaya başlandı. Fakat bu kataloglar da çevrimiçi olmalarına rağmen kullanıcıyı sınırlamaktaydı (Atılğan, 2007, s.25-29). RDA'da daha ayrıntılı bir katalog kaydı oluşturulmasının gerekliliği nedeniyle daha önce hazırlanan kataloglama politikasında yer almayan bazı kurallar ve MARC alanları eklenmiştir. Örneğin;

- 040 \$e (Katalog kodu) alanı eklenmiş,
- 240 (Tek biçim eser adı) alanı eklenmiş.
- 264 (Yayın dağıtım vb.) alanı eklenerek, daha önce kullanılan 260 alanının artık kullanılmayacağı belirtilmiş,
- 336 (İçerik türü),
- 337 (Ortam türü),
- 338 (Taşıyıcı türü)
- 521 (Hedef kitle notu),
- 530 (Diğer erişilebilir fiziksel form notu),
- 586 (Ödül notu) vb. alanlar eklenerek önceki politikaya göre detaylandırılmıştır.

RDA'ya geçiş sebeplerini kısaca maddelemek gerekirse (Şenoğlu ve Akbayrak, 2018, s.71-73);

- Kullanıcıların aradıkları bilgiye daha kolay erişmelerini olanaklı kılmak,
- Kütüphane dermesini daha anlaşılır ve ayrıntılı bir şekilde kullanıcılara sunmak,
- Bilgiye her açıdan erişim sağlamak,
- Katalog kayıtlarını araştırmacılar için anlaşılabilir hale getirmek,
- Kütüphane dermesini son kurallara göre tanımlamak ve standardı gerçekleştirmek,
- Elektronik ortamındaki bilgiyi tanımlamak ve veri transferini kolaylaştırarak oluşabilecek kayıpları minimumda tutmak,
- Yetke listelerini oluşturmak,

- Konu başlıkları oluşturulurken otoritelerden yararlanmak,
- Dünyadaki yeni gelişmeleri izlemek ve geleceğe yönelik adım atmak,
- Bilgi hizmetlerinin kalitesini arttırmak,
- Mesleki tatmindir.

RDA Uygulamalarına Geçiş Süreci Çalışmaları Nasıl Olmalı

RDA uygulamasına geçmeden kataloglama yapacak ekip için RDA'nın tanıtılması, yerel kataloglama uygulamalarının tanımı, koleksiyonun erişim sistemindeki değişiklikler ve güncellemeler, eski kayıtların durumunun işlenmesi, aynı ekiple birlikte eğitim maliyetleri, dokümantasyon ve gerekli uygulamaların oluşturulması gerekmektedir (Mering, 2014). RDA kurallarının bibliyografik kayıtların kataloglanması için kapsamlı ve nispeten tutarlı bir yapı sağlamasına rağmen, bazı kuralların yapılandırılması, kataloglama sürecinde kataloglama kütüphanecisinin esnekliğine ve kararına izin veren seçim seçenekleri sunmaktadır (Mccutcheon, 2012). Bu bağlamda Mering (2014), hem kataloglama politikasının hem de uygulamaların ekibin testleri, tartışmaları ve eğitimine dayalı olarak formüle edilmesi gerektiğini tavsiye etmiştir. Bu nedenle, kurumun kataloglama politikasında standartlaştırılabilen RDA'nın kataloglama kurallarını tanımlamanın ve ayrıca kurumun hedefleri doğrultusunda ve kullanıcılar için faydaları göz önünde bulundurarak kataloglama uygulaması için en uygun kararlar alınmalıdır (Keseroğlu ve Dursun 1992).

Başlangıçta RDA ile ilgili ön hazırlık yapıldıktan sonra kurumdaki katalogculardan oluşan RDA Çalışma Grubu kurulmalıdır. Grup ile birlikte bir plan hazırlanmalıdır. Plan takviminde bilgi kaynaklarının RDA'ya uyumlu olarak kataloglanması hedefi belirlenmelidir. Belirlenen hedefle birlikte çalışmaları hızlandırabilmek için belirli aralıklarla toplantılar düzenlenmelidir. Çalışma süreciyle birlikte, RDA Çalışma Grubu, kütüphane üst yönetimine belirli aralıklarla rapor sunmalıdır. Bu raporda, RDA ile kataloglama yapılan kaynakların sayısal rakamları ve kimler tarafından ne kadar yapıldığı yer almalıdır (Beşir, 2015).

Bir kütüphanede RDA uygulamak, özellikle finansman konusunda hem kütüphane yöneticisinin hem de ana organının iyi niyetini ve desteğini gerektiren büyük bir proje olabilir. Anglo-Amerikan Kataloglama Kurallarının (AAKK2) yerine RDA'nın benimsenmesi bir kütüphane yönetimi kararıdır. Yönetimin onayı olmadan katalog kütüphanecileri RDA'yı uygulayamazlar. Ancak, yönetimin onayını ve desteğini almak, kataloglama veya teknik hizmetler sorumlusunun yönetim etrafında bir miktar lobi yapmasını gerektirebilir. Birinin fikri ortaya atması ve fikir gerçeğe dönüşene kadar devam etmesi gerekir. İlgili kişiler kütüphaneci olduğunda ve kütüphanenin ihtiyaçları ile kolayca ilişki kurabildiğinde, yönetimin her düzeyde onayını güvence altına almak daha kolaydır.

RDA uygulamalarına geçişte ilgili çalışmaları öncelikle takip etmeyi ve gelişmeleri gözlemlenme de yapılmalıdır. Geçiş sürecinde RDA'nın uygulanması için, kurumun kataloglama politikası oluşturulmalıdır. Bunu detaylandırmak için hem alınan kararlar hem de belgede standartlaştırılması gereken RDA kurallarının seçimi, kurumun hedeflerine göre ve kullanıcılar açısından faydalar dikkate alınarak belirlenmesi uygun olacaktır. Bu süreçte, ilk olarak RDA Toolkit üyeliği de yapılmalıdır. RDA toolkit ile çeşitli bilgi kaynakları, dokümanlar, uygulama örnekleri, haberler, çeviriler ve blog sayfalarını ve bütünsel bir yapıda Web görüntüleyicisi aracılığıyla çevrimiçi olarak kullanılabilmektedir. RDA Toolkit bilgi merkezi çalışanları için önemli

bir bilgi kaynağı görevi üstlenmiştir. Ayrıca RDA ile ilgili kaynaklar incelenmeli ve konuyla ilgili raporlar hazırlanmalıdır. Uygulama olarak ise bu aşamada yalnızca, kopya katalog yöntemi ile diğer kütüphanelerden alınan RDA'lı katalog kayıtları, üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan, olduğu şekli ile sisteme aktarılabilir.

RDA'ya geçişte planlama yaparken şu kararlar alınmalıdır (Parent, 2014, s. 775):

- Kütüphane veri tabanı ve otomasyon sistemi RDA'ya uygun şekilde tanımlanır.
- Yeni gelecek kayıtlar RDA'ya uygun şekilde kayıt altına alınacaktır.
- Geçmiş materyaller önem düzeyine göre öncelik verilerek sisteme aktarımı yapılacaktır.
- AAKK2 kullanılarak kataloglanmış kaynaklar doğru kabul edilecek ve zaman içinde toplu değiştirilecektir.

RDA'yı uygulayan kataloglamacıların düşünceler ve deneyimlerin paylaştığı, sorunların tartışıldığı ve herkese açık bir tartışma listesi olan "rda-l@lists.ala.org" üye olunmalıdır. Listede paylaşılanlar yakından takip edilmeli ve aylık olarak Bilgi Merkezi üst yönetimine rapor edilmelidir. Ayrıca bu raporlar, ilgili tüm kişilerin görebilmesi için ana sunucu altında yer alan ortak paylaşım klasörüne eklenmelidir. Benzer şekilde Bilgi Merkezi'nin tüm çalışanlarının birbirleri ile bilgi paylaşımında bulunduğu Wiki paylaşım platformuna da RDA ile ilgili makaleler eklenmelidir. Böylece tüm çalışanların RDA ile ilgili fikir sahibi olmaları sağlanmış olur (Beşir, 2015, s.25).

RDA ile ilgili yapılan ilk farkındalık çalışmaları sonucunda, konuyla ilgili çalışanların bilgi birikimleri artırılmış olur. Böylece, Bilgi Merkezi ön hazırlık süreci çalışmalarını başlatmaya hazır duruma gelmiş ve kullanılan otomasyon sisteminin RDA'ya uyumlu hale getirebilmek için, MARC alanlarında gerekli düzenlemelerin yapılması sağlanarak süreç başlatılmalıdır. Bu işlemin sonunda, RDA'da kullanılan yeni MARC alanları otomasyon sistemi tarafından tanımlanabilen alanlar halini alır. Otomasyon sisteminin RDA'ya uyumlu hale getirilmesinden sonra RDA ile ilgili kaynak taraması yapılıp ve uygun görünen kaynaklar koleksiyona dâhil edilmelidir. Yurt içindeki, RDA ile ilgili konferans/seminer/çalıştay vb. toplantı katılımlarına önem verilmelidir. Kopya katalog yolu ile diğer kütüphanelerden katalog kaydı alınırken, RDA'lı katalog kayıtları tercih edilmelidir. Çok net şekilde eksik veya hatalı olan kayıtların dışındaki RDA'lı kayıtlar, üzerinde değişiklik yapılmadan, daha sonra incelenmek üzere, sisteme eklenmelidir. Kararsız kalınan durumlarda veya net bilgiye ihtiyaç duyulduğunda, RDA Toolkit incelenmelidir (Beşir, 2015, s.27).

RDA ön hazırlık çalışmalarının tamamlanmasıyla birlikte, ilgili bölüm yöneticisinin önderliğinde, yukarıda da değinildiği gibi kataloglama kütüphanecilerinden oluşan bir "RDA Çalışma Grubu" oluşturulmalıdır. Öncelikli olarak bir yol haritası belirlenmeli ve hangi kaynakların RDA'ya uygun olarak kataloglanacağı belirlenmelidir. Belirlenen hedef doğrultusunda, RDA Çalışma Grubu, öncelikle geçmiş birikimleri ile yeni gelişmeleri harmanlayarak, Bilgi Merkezi'nin kataloglama politikasını hazırlayabilmek için, düzenli aralıklarla toplantılar organize etmelidir. Toplantılarda alınan kararlar ve görev paylaşımları toplantı tutanağına işlenmeli ve bir sonraki toplantı, bir önceki toplantı tutanağının üzerinden adım adım takip edilerek gerçekleştirilmelidir. Böylece, alınan kararların ve görevlerin unutulmasının önüne geçilir. RDA'ya geçiş sürecinde, bilgi paylaşımını kolaylaştırmak için, tüm kataloglama ekibinin erişim yetkisinin olduğu, ana sunucu altında yer alan ortak paylaşım klasörü altına "RDA Çalışmaları" isminde yeni bir klasör oluşturulmalıdır. Hazırlanan raporlar,

konu ile ilgili sunumlar, karşılaşılan farklı örnekler, okunması gereken makaleler gibi faydalı kaynaklar ile RDA Çalışma Grubu toplantı tutanakları bu klasörün altına eklenmelidir. Böylelikle, RDA ile ilgili araştırma yapan ve/veya RDA'lı katalog yapmak isteyen kişilerin, istedikleri dokümanlara, kolay bir şekilde ulaşabilmeleri sağlanmış olur. Çalışma sürecinin tamamlanmasıyla RDA Çalışma Grubu, Bilgi Merkezi üst yönetimine "RDA MARC Alanları" isimli bir rapor sunulmalıdır. Bu rapor ağırlıklı olarak RDA ile değişen ve yeni eklenen MARC alanlarını kapsayan bir tablo formatında hazırlanmış ve kurallar ile ilgili uygulamalar, zorunlu veya seçenekli olarak belirtilmelidir. Bunlarla beraber raporda, MARC alanları ile ilgili, "RDA Toolkit Referans Numaraları" ve detaylı açıklamalara da yer verilmelidir (Beşir, 2015, s.29).

Hart (2010), RDA'ya geçiş için kütüphanelerin gerçekleştirmesi gereken adımları aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- RDA'yı ne zaman uygulamaya başlayacağınıza karar verin.
- Bu değişimin ortaya çıkardığı bütçe sorunlarını ele alın.
- Kütüphanenin eğitim ihtiyaçlarını belirleyin ve tanımlayın.
- İhtiyaç olması durumunda geriye dönük veri değişikliklerini planlayın.

Uygulamanın başlangıç noktası, RDA araç setinin alınması/aboneliğidir. RDA araç seti (çevrimiçi), baskı sürümü içe aktarılırken abone olunur. Kütüphaneler, satın alma veya abonelik maliyetini karşılamalıdır (Oguntayo ve Adeleke, 2016).

RDA'ya Geçiş İçin Eğitim

RDA'ya geçiş süreci beraberinde birçok değişikliği getirmiştir. RDA'nın uygulanabilmesi için gerekli olan eğitimin verilmesi bu değişimin kilit noktalarından biridir. RDA kurallarının uygulanması eğitim gerektirir. Bu nedenle kütüphanecilerin RDA'nın özellikleri ve uygulamaları hakkında eğitilmesi gerekmektedir. Kuralların teorik bilgisinin yanı sıra, RDA kurallarının uygulanmasının pratik gösterimine ihtiyaç vardır. Farklı ülkelerde RDA'ya yönelik yapılan çalışmalarda "RDA Eğitimi" konusunun geçiş sürecindeki önemli konulardan biri olduğu anlaşılmıştır. Bu eğitimi verirken izlenecek yöntemler oldukça önemlidir. Ülkeler arasında eğitime yönelik benzer ve farklı metotlar geliştirilmiştir.

Mevcut eğitim seçenekleri, oldukça kısıtlıdır. RDA için düzenlenen yerel çalıştaylar ve konferanslarla ilgili zorluklar mevcuttur. Eğitim oturumlarının çoğu, lojistik ve diğer konulara hitap etmek için ücrete dayalıdır. Yine bazı kütüphaneler fon yetersizliği nedeniyle kütüphanecilere (katalogcu) bu tür eğitimler verememektedir. Yerel atölyelerle ilgili bir diğer sorun da yetersiz tesislerdir. Bilgisayar sistemleri, ağ ve internet olanakları tüm katılımcılara hizmet vermek için yeterli değildir. Ayrıca, eğitim atölyelerinde kullanılan uygulama yazılımı, katılımcının kütüphanesinde kullanılan yazılımdan farklı olabilir (Ifijeh, Segun-Adeniran ve Igbinoab, 2018, s.3).

Üst yönetim personelinin eğitilmesi için en uygun yöntemin kapsayıcı bir eğitim modeli olduğunun uygun olacağına karar vermelidir. Eğitim için:

- RDA konusunda bilgili ve deneyimli bir katalog kütüphanecisi eğitim vermelidir.
- İkinci bir eğitmen e-kaynaklar ve süreli yayınlar üzerinde çalışmalıdır.
- Daha sonrasında bu personeller bir araya gelerek kapsamlı bir eğitim materyali hazırlamalıdır.

- Hazırlanan eğitimler küçük gruplara sunulmalıdır.
- Eğitim gruplarının her biri için gerekli zaman tanınmalıdır.
- Sunumla açıklanan bilgiler ve sorular ile gruplar sunum boyunca tartışmaya teşvik edilmelidir.
- Sunumlarda daha çok örnek kayıtlar üzerinden çalışılmalıdır.
- Eğitim sonrası uygulamalarda personeller iş birliği yaparak katalog yapılmaya özen gösterilmelidir.

Bu sayede hem birbirlerini geliştireceklerde hem de personelin eğitim düzeyi arasında çok büyük farklar olmaması sağlanır (Parent, 2014, s. 776).

2013 yılında ABD halk kütüphanelerinde RDA üzerine yapılan bir araştırma, katalog kütüphanecilerinin iş, eğitim ve öğretim seviyelerinin RDA'nın benimsenmesinde önemli bir kriter olduğu tespit edilmiştir. Bu kütüphanelerde RDA eğitimi almış, Bilgi ve Belge Yönetimi mezunu profesyonellerin çalışması işleri kolaylaştırmıştır (Panchyshyn vd., 2019, s. 129). ABD gibi kataloglama kültürüne katkıda bulunmuş ve bu süreçlerde aktif rol oynamış bir ülkede Illinois Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada RDA kuralları ile ilgili eğitim alınmadan RDA'nın uygulanamayacağı ortaya konulmuş ve araştırmacılar RDA ile ilgili sürekli eğitimlerin verilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Jin ve Sandberg, 2014, s. 232-233). Böyle bir eğitim, uzmanların kütüphanecileri eğitmek için sunduğu yerel eğitimler veya konferanslar aracılığıyla verilebilir. Bu eğitimler çoğunlukla ücretli olabilmektedir ve bazı kütüphaneler bu eğitimler için katalog kütüphanecilerine gerekli yatırımı sağlayamamaktadır. Bu yüzden devlet desteği ve milli kütüphanelerin katkısıyla bu eğitimlerin ücretsiz hale getirilmesi gerekmektedir. Yerel eğitimler ile ilgili sıkıntı ise teknolojik alt yapıdaki yetersizliğin katılımcıların eğitimini verimsiz hale getirebilecek olmasıdır. Bunun için yerelde verilecek eğitimlerde yeterli sayıda kullanıcının ihtiyacını karşılayacak gelişmiş bilgisayar ve iletişim teknolojileri alt yapısı kurulmalıdır. RDA eğitimi için eğitimlerdeki yazılımlar ile yereldeki kütüphanelerin yazılımları arasında farklılıklar olabilir. Bu farklılıkların giderilmesi gerekir (Monyela, 2020, s. 119).

Avrupa ve Birleşik Krallık ile ilgili yapılan bir çalışmada ise RDA'yı kullanmayan kütüphanelerin sistemi değiştirme konusunda kaygı duyduklarını ortaya koyulmuştur (Danskin ve Gryspeerdt, 2014, s. 118). Bu noktada eğitimin yanı sıra kataloglamanın geleceği ile ilgili ulusal bir bilinç uyandırılmalıdır. Bu bilincin sağlanmasında ülkelerin milli kütüphanelerine büyük sorumluluk düşmektedir.

RDA'ya geçişte önemli unsurlardan biri de ilgili ülke dilinde kaynakların olmasıdır. Avrupa' da yapılan geniş çaplı bir RDA araştırmasında İsveç, İzlanda ve Letonya gibi ülkeler maliyete bağlı olarak RDA için kısmi bir çeviriyi tercih etmişlerdir. İspanya ve Norveç gibi ülkeler başarılı bir kataloglama için kendi dillerinde uyarlama yapılmasını ön şart olarak belirlemişlerdir (Ducheva ve Pennington, 2019, s. 394).

RDA Uygulamalarına Geçiş Yapan Bazı Kütüphanelerden Yapılan İşlemlere Örnekler

İskoçya Milli Kütüphanesi'nde RDA'ya yönelik ilk adımlar, 2012 yılında RDA'nın monografi, dizi, harita ve müzik kaynakları için getirmiş olduğu yeniliklerin uygulanmasına karar verildiğinde atılmıştır. Milli Kütüphane bünyesinde yer alan paydaşlar olan Rare Books (Nadir Eserler) ve Scottish Screen Archive (İskoçya Görüntü Arşivi) ile RDA'yı benimseme

konusunda tartışmalar yapılmıştır. Bu tartışmaların sonucunda ise İskoçya Milli Kütüphanesi kataloglama biriminde RDA çalışmaları için bir alan ayrılmıştır. Bilgisayarlara MARC of Quality'nin RIMMF (Birçok Meta Veri Formatında RDA), bir görselleştirme aracı, bazı bilgisayarlara kurulmuş ve RDA Toolkit satın alınmıştır. Kataloglama personeli 24 Nisan 2012 tarihinde Britanya Kütüphanesi'ndeki RDA uygulama toplantısına, bazıları da İskoçya'daki Kataloglama ve İndeksleme Grubu tarafından düzenlenen ve NLS'de Alan Danskin (British Library) tarafından yönetilen FRBR'ye giriş eğitimine katıldı. 29 Haziran 2012. Milli Kütüphane kataloglama personeli Ağustos ve Eylül 2012 aylarını kapsayan süreçte otorite dizini çalışmaları için RDA NACO'dan (Name Authority Cooperative Program) iki haftalık bir eğitim almıştır (Nicholson, 2013, s. 22). Sekiz ayrı modülden oluşan bu eğitimler PCC (Program for Cooperative Cataloging) tarafından ücretsiz olarak AACR 2'den RDA'ya geçişi kolaylaştırmak için tasarlanmıştır. Toplam 25 web yayınında sunulduğu şekliyle kurs, filme alınmış dersler, uygulamalı rehberli oturumlar, çevrimiçi alıştırımlar ve takip, soru cevap şeklinde web seminerlerinden oluşmaktadır (Library of Congress, 2013). Kütüphane, kendi bünyesinde RDA ile ilgili eğitim ve diğer etkinlikleri gerçekleştirmiştir. İskoçya Milli Kütüphanesi RDA'ya geçişin sağlıklı bir şekilde sağlanması için farklı adımlar atmıştır. Ulusal çapta RDA'ya geçiş için ise İskoç Milli Kütüphanesi Nisan 2013'te paydaşlarındaki kataloglama personelleriyle beraber RDA Uygulama Grubu (RDA Implement Group)'nu kurmuştur. Eğitimlerin ulusal bazda yapılması için PCC tarafından oluşturulan eğitim araçları, CILIB (Chartered Institute of Library and Information Professionals) tarafından oluşturulan eğitim materyallerini incelemiştir. Bu programlardan yararlanarak ulusal alanda diğer kataloglama personellerini eğitmek için atölye çalışmaları yapmayı planlamışlardır. İlk olarak kataloglama yapan personel için kademeli olarak eğitim süreci planlanmıştır. Bunun için 26 Nisan 2013 tarihinde Glasgow'daki Mitchell Kütüphanesi'nde "An introduction to RDA a joint CIGS/BDS workshop" başlıklı bir çalıştay düzenlenmiştir (Nicholson, 2013, s. 24). Bu çalıştayda katılımcıların RDA Toolkit'in maliyeti, niteliği hatta kullanımı hakkında hiçbir soru sormaması dikkat çekmiştir. Bu durum RDA Toolkit'in kullanıcılar tarafından anlaşılmadığı ve anlatılmasının zor olacağı şeklinde yorumlanmıştır (Aburrow-Jones, 2013, s. 69). Ancak korkulan olmamış süreç kademeli olarak devam etmiştir. Alternatif eğitim metotları oluşturulmuştur. Bunlardan biri "World Cafe" dir. Bu eğitim metodunda bir masanın etrafında küçük gruplar halinde RDA'yı öğrenmek için gelenler ve eğitimciler sohbet havası içerisinde uzmanlardan yardım olarak katılımcıları konuşturmaya sevk edecek uygulamalarla ve içecek ve yemek molalarıyla destekleyerek verimli bir çalıştay geçirmelerini sağlamayı hedeflemiştir (Aburrow-Jones, 2019, s. 27). İskoçya Milli Kütüphanesi bu gibi metotlarla gerek kendi bünyesinde gerekse alandaki derneklerin, oluşumların yardımıyla halen RDA çalışmalarını ülke çapında devam ettirmektedir.

Ülkemizde RDA'ya Geçiş ve Bazı Kütüphanelerde Yapılan İşlemlere Örnekler

Türkiye'de kataloglama birimlerinde çalışan kütüphanecilerin RDA ile ilgili farkındalıklarını artırma amacıyla Joint Steering Committee (JSC) for Development of RDA tarafından oluşturulan RDA Broşürü Türkçeye çevrilmiş ve Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği tarafından Mart 2013'te yayınlanmıştır (RDA Türkiye, 2013).

Ülkemizde farkındalığı artırmak için, 26 Mart 2013 tarihinde Ankara’da “Bilgi Hizmetleri ve Bilgi Düzenlemede Yeni Yaklaşımlar Konferansı” ve İstanbul’da “RDA, VIAF, BibFramework: Kütüphanelerde Linked Data’ya Geçiş Konferansı”; 27 Mart 2013 tarihinde İzmir’de “Yeni Bibliyografik Evren, RDA ve Ulusal Girişim Konferansı” ve 19 Nisan 2013 tarihinde “Semantik Yaklaşımlarla Kütüphanelerde Günceli Yakalamak: LOD, Bibliographic Framework, RDA, VIAF Konferansı” gerçekleştirilmiştir.

ABD’de RDA’ya geçişin açıklanmasından sonra ülkemizde de bazı üniversite kütüphaneleri hızla geçiş çalışmalarını başlatmıştır. Örneğin Bilgi Üniversitesi RDA’ya geçişte öncelikle şu adımları atmıştır: 2013 yılından itibaren RDA’lı katalog kayıtlarını incelemek için z39.50 protokolü ve Online Computer Library Center (OCLC) Connexion’dan indirilen RDA’lı orijinal kataloglar değiştirilmeden sisteme alınmıştır. Sisteme alınan bu kayıtlardaki RDA alanları ve farklı kaynak türündeki katalog örnekleri incelenmiştir. RDA konusunda yayımlanmış basılı ve elektronik kitaplar satın alınıp, koleksiyona eklenmiştir. Pilot uygulama olarak, 2013 yılı Kasım-Aralık aylarında 250 adet Türkçe kitap RDA formatına uygun olarak kataloglanmıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesindeki tüm kaynak türlerinin RDA formatına uygun şekilde kataloglanması için gerekli alt yapı çalışmaları hazırlanmış, 2014 yılı Nisan ayı itibariyle tüm kaynak türleri RDA formatında kataloglanmaya başlanmıştır. (Işık, Kılıç, Delibaş, 2019 s.393-394). Bu uygulama sonucunda yapılan çıkarımlar aşağıda belirtilmiştir:

RDA uygulamalarının teknolojik alt yapıya ve detaylı kurallara sahip olması nedeniyle uzmanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda katalog kütüphanecilerinin RDA eğitimini mutlaka almış olması gerekmektedir. RDA, her türlü kaynağı ve varlıklar arasındaki bağlantıları ortaya çıkarma özelliğinden dolayı kendi içinde ayrıca değerlendirilmesi ve pek çok bilgi kaynağı ile etkileşim içinde olması gerekmektedir. Bilgiye erişimde kolaylık sağlayan FRBR ve FRAD kavramsal modellerinden yararlanarak bibliyografik kayıtlar için gerekli altyapının hazırlandığı bilinmektedir. Fakat web ara yüzü FRBR ve FRAD kavramsal modellerinden yararlanarak oluşturulmadığından dolayı RDA kullanımı sonuçlar bazında web sayfasında etkin olarak görülmemektedir. RDA Toolkit’e abone olunmalıdır. Personel ve kullanıcı eğitimi için RDA Toolkit olmazsa olmaz konumdadır. Yayınevi kataloglarında kullanılan RDA formatında nitelendirme başlıkları kullanıldığı için, yayınevi editörleri ile bizlerin daha iyi iletişim kurabildiği görülmektedir. Bu bağlamda da doğru iletişim ile daha iyi, hızlı ve standart kataloglar ortaya çıkmaktadır. Kütüphane kullanıcılarının talepleri doğrultusunda, kataloglama kütüphanecileri ve bilgi teknolojisi görevlileri, RDA’nın etkin kullanımına devam etmektedirler (Işık, Kılıç ve Delibaş, 2019 s. 393-394).

Güçlü, tutarlı ve işlevsel kütüphane katalogları aracılığıyla bilgi kaynaklarının erişilmesini sağlamak amacıyla geliştirilen (Özel, 2015, s. 27) yeni kataloglama standardı RDA’nın dünyada kullanılmaya başlanması ile Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi’nde de RDA’ya geçiş için planlama yapmaya Haziran 2013 tarihinde başlamıştır. Bu süreçte elektronik ve basılı birçok kaynaktan bilgi düzeyini artırmak için yararlanılmış, Türkiye’de RDA üzerine yapılan toplantılara katılım sağlanarak yapılan uygulamalar görülmüş ve değişik uygulama örnekleri incelenmiş, diğer kataloglama kütüphanecileri ile fikir alışverişinde bulunulmuştur. RDA’ya geçiş süreci tüm bu bilgiler ışığında planlanmış ve yapılması gerekenler yazılı olarak belirlenmiştir. Planlama aşamasında; hangi materyal türlerinde RDA uygulanacaktır,

kullanılacak RDA alanları ve geriye dönük kayıtlara işlem yapılacak mı gibi sorulara cevap aranmıştır. Çalışmalar sonunda kütüphane yönetimine rapor sunularak RDA'ya geçiş onayı alınmış ve kataloglama yapan personele uygulama hakkında eğitim verilmiştir. Mayıs 2014 tarihinden itibaren RDA uygulamasına geçilmiştir (Teoman ve Efe, 2015, s. 2).

Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesinde genel kataloglama dili İngilizce olup, bibliyografik kayıt oluşturulurken kitabın diline bağlı kalınmıştır. Bu durum özellikle RDA'ya geçiş sürecinde kurum için avantaj olarak görülmüştür. Yazar, kurum, konu başlığı ve tek biçim başlık girişlerinin standart yazılışları ile aralarındaki bağlantıları göstererek, belirli bir uyum ve tutarlılık sağlama amacı ile otorite kayıtları oluşturulmuştur. Yaratılan otorite dizinleri RDA'ya geçiş sürecine olumlu yönde büyük katkı sağlamıştır. Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi, Millenium Kütüphane Yönetim Sistemi'ni kullanmaktadır. Kütüphane koleksiyonundaki kaynakların bibliyografik kayıtları meta data standardı olarak Machine Readable Catalogue 21 (MARC21) ile oluşturulmaktadır. MARC 21'e uyumlu otomasyon programının kullanılıyor olması RDA'ya geçişte avantaj sağlamıştır. Sistemin yenileme özelliği kayıtların toplu değişimine olanak sağladığı için, örneğin RDA'ya geçiş sürecinde kimi MARC alanları bu özellik kullanılarak toplu olarak değiştirilebilmiştir (Teoman ve Efe, 2015, s. 3).

Sabancı Üniversitesinde, RDA ile ilgili ön hazırlık yapıldıktan sonra üniversitedeki kütüphanecilerden oluşan RDA Çalışma Grubu kurulmuştur. Grupla birlikte bir plan hazırlanmıştır. Plan takviminde 2015 yılının haziran ayında bilgi kaynaklarının RDA'ya uyumlu olarak bibliyografik tanımlanması planlanmıştır. Belirlenen hedefle birlikte çalışmalarını hızlandırabilmek için belirli aralıklarla toplantılar düzenlenmiştir. Çalışmanın bitmesi ile RDA Çalışma Grubu, kütüphane üst yönetimine "RDA MARC Alanları" isimli bir rapor sunmuştur. Söz konusu raporda, RDA kataloglama kurallarına yer verilmiştir. RDA ile değişen ve yeni eklenen MARC alanlarını kapsayan çalışma, bir tablo formatında hazırlanmış ve kurallar ile ilgili uygulamalar, zorunlu veya seçenekli olarak belirtilmiştir. Ayrıca MARC alanları ile ilgili, "RDA Toolkit Referans Numaraları" ve detaylı açıklamalara da yer verilmiştir. Tüm bu çalışmaların sonucunda Haziran 2015 tarihi sonra basılı kaynaklar ve elektronik bilgi kaynaklarının bibliyografik tanımları RDA'ya göre yapılmaya başlanmıştır (Beşir, 2015).

Ulusal Toplu Katalog (TO-KAT) ve üniversite kütüphanelerinin çevrimiçi katalogları incelenerek yapılan bir araştırmaya göre; aktif olan 129 devlet üniversitesinden 28 tanesi RDA standartlarına göre kataloglama yapmaktadır. Yine yapılan bu araştırmaya göre aktif olan 76 Vakıf Üniversitesinden 21'i RDA standartlarını kullanmaktadır (Beygirici, 2020 s. 7). RDA'nın yayınlanmasının üzerinden 10 yıldan fazla bir zaman geçmesine rağmen bu çalışmada da belirtildiği gibi ülkemizde çok az sayıda kurum RDA standardına göre katalog kayıtlarını yapmaktadır. Yapılan araştırmalarda RDA'ya geçilmemesinin nedenleri arasında standardın sağladığı yararların iyi anlaşılabilmesi, maliyet, yönetici tutumu, zaman kaygısı, iş yükü düşüncesi, otomasyon sistemlerinin uyumlu olmaması gibi nedenler yer almaktadır.

RDA'nın hayata geçirilebilmesi için göz önüne alınması gereken en önemli konu kütüphanelerin kullandıkları otomasyon sistemlerini güncellemeleri gerekliliğidir. RDA ve gereklilikleri ancak ihtiyaçları karşılayan, gelişmiş sistemlerde çalışacaktır. RDA ile gelen yeni tanımlama alanları, FRBR bağlantıları, görsel imajlar ve diğer tüm bahsedilen konuların hayata geçirilebilmesi ve aktif olarak çalışması ancak gelişmiş sistemlerde mümkün olacak bir iştir (Cünüş, 2020).

Otomasyon sistemleri öncelikle otorite dizinlerinin hazırlanıp aktif olarak kullanımına olanak vermelidir. Dizinlerde verilen göndermeler sağlıklı şekilde çalışıyor olmalıdır. MARC21’de mevcut alan ve alt alanların tüm etiketlemelerini aktif olarak çalıştıracak şekilde tasarlanmış olmalıdır. RDA Toolkit’e kolayca ulaşılabilmesine olanak veren yönlendirmeler bulunmalıdır. Ayrıca Kütüphanecilik mesleği ve bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak güncellenebilir yapıda olmalıdır. Kütüphanelere kurulacak otomasyon sistemleri için en başta bu gereklilikleri karşılar özelliklerde olanların seçilmesi gerekli ve zorunludur. Bunları karşılamayan sistemler zaten sınırlı olan kaynakların israfı sonucuna varır (Cünüş, 2020).

Günümüzde katalog kayıtlarının yüksek bir yüzdesi kopya ile kataloglanmaktadır. Kopya kataloglar z39.50 kullanılarak içe aktarılır. Katalog kütüphanecileri kopyanın doğruluğunu kontrol eder. Eğer düzenleme gerekiyorsa yapar ve kaydetme işlemini gerçekleştirirler. Genelde kayıtların düzenlenme ihtiyacı vardır. AAKK2 kayıtlarını otomasyon sistemini kullanarak RDA’ya geçiş için bir yol vardır. MarcEdit gibi programlar da bu işlemlerde kullanılabilir. Bu araç ile otomasyondan alınan MARC kayıtlarına yeni RDA alanları otomatik olarak eklenebilmektedir. Program kullanılarak en az insan müdahalesi gerektirecek şekilde kayıtlar RDA’ya geçilebilir (Parent, 2014, s. 778).

Düzenleme gerektiren kayıtlar ise MarcEdit programı ile gerekli MARC Alanları ve içerisindeki bilgiler düzenlenerek hazır hale getirilebilir. Bu anlamda daha az bir sürede RDA’ya geçiş işlemleri gerçekleştirilmiş olur. Otomasyon programında yeni alanların görüntülenmesi gibi işlemler gerçekleştirilir. Daha sonrasında düzenlemesi biten kayıtlar kütüphane otomasyon programına aktarılır. Mevcut kullanılan otomasyon yapısının gelişmiş olması ve RDA’ya uygun hale getirilmesi fazla bir zaman almadan, süreç uzamadan veri aktarımı gerçekleştirilmiş olur (Parent, 2014, s. 779).

Sonuç

RDA, AAKK2’ye oranla daha kapsamlıdır. Ayrıca RDA standartları ile oluşturulan kataloglar, bilgiye erişimde kullanıcılara büyük kolaylık sağlanmaktadır. Gerek bilgi kaynaklarının tam olarak tanımlanması konusunda gerekse bilgiye erişim konusunda RDA ile AAKK2 karşılaştırıldığında çok daha fazla ileridedir.

Teknolojinin hızlı ve sürekli gelişimiyle birlikte değişen kaynak türleri, kullanıcı taleplerindeki niceliksel artış gibi etkenler kütüphanelerin kataloglama politikalarını oluşturmasını, katalogların güncellenmesini ve yazılı kararlar alınmasına neden olmuştur. 2013 yılından itibaren RDA’lı katalog kayıtlarını incelemek için z39.50 protokolü ve Online Computer Library Center (OCLC) Connexion’dan indirilen RDA’lı orijinal kayıtlar kataloglama programlarına aktırılmıştır. Programlara aktarılan bu kayıtlardaki RDA alanları ve farklı kaynak türündeki katalog örnekleri incelenmelidir. Ayrıca; RDA konusunda yayımlanmış basılı ve elektronik kitaplar satın alınıp, koleksiyona eklenmelidir. Bu çalışmaların sonucunda kütüphane otomasyon ve kataloglama bölümü sorumluları tarafından, kataloglama bölümünde kaynak türüne göre kullanılacak RDA alanları, hazır şablonlar oluşturularak kütüphane otomasyon sisteminde kullanıma hazır hale getirilmelidir.

Bütün gelişmiş ülkelerde RDA’ya geçiş çalışmaları neredeyse tamamlanmışken henüz ülkemizde devam eden bir süreçtir. Katalog kütüphanecilerinin bu sürece hazır hale getirilebilmesi için ortak bir bilinç uyandırılmalı ve gerekli eğitimler verilmelidir. RDA eğitimi

için yeterli sürenin ne kadar olduğu ancak test edilerek anlaşılabilir. Bunun için katalog kütüphanecilerine belirli aralıklarla eğitim verilip katalog kayıtları incelenebilir. En iyi katalog kaydına ulaşıncaya kadar eğitimler devam ettirilip eğitim için temel süre hakkında fikir sahibi olunabilir. Kütüphanecilerin kaygılarının giderilmesi için başta Milli Kütüphane olmak üzere TKD ve ÜNAK gibi meslek kuruluşları teorik ve pratik eğitim vermek için ortak bir eylem planı hazırlamalı ve ülke genelinde yaygınlaştırmalıdır. Maliyet korkularının giderilmesi için devlet tarafından destek verilmelidir. RDA eğitimi alan bölümlerin akademisyenleri, doktora ve yüksek lisans öğrencileri ortak bir havuz oluşturarak RDA ile ilgili kaynakların Türkçeye uyarlanması için çalışmalar yapmalıdır. Bir forum oluşturarak ortak çabaya dikkat çekilmeli ve RDA ile ilgili konular tartışılmalıdır.

Ulusal standardizasyon için ortak bir çabanın yaratılması gerektiği unutulmamalı ve hangi kütüphane türünde olursa olsun kataloglama için esas olanın “uyum” olduğu unutulmamalıdır. RDA'ya geçişle ilgili diğer ülkelerdeki sorunlara benzer sorunlar Türkiye’de de bulunmaktadır. Diğer ülkelerdeki çözüm önerileri incelenerek model alınabilir. Tüm dünyada RDA standartlarına geçiş hızla devam etmektedir. Ülkemizde de RDA'ya bir an önce geçilmesi kaçınılmazdır.

Kaynakça

- Aburrow-Jones, N. (2013). RDA: Analysing the impact of a new cataloguing standard on SUNCAT, *The UK's Serials Union Catalogue*. 24(2), 63-81.
- ALA (2011). <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/alcts/confevents/upcoming/webinar/index.cfm>.
- Atılgan, D. (2007). Türkiye’de kataloglamanın dünü, bugünü, geleceğe dönük beklentiler. H. Dilek-Kayaoğlu (Yay. Haz.), *Prof. Dr. Meral Alpay’a Armağan* içinde (ss. 25-31). İstanbul: Bayrak Matbaası
- Banfi, E. and Gaudinat, A. (2019). Public libraries in Switzerland: RDA and the FRBRization watershed. *Library Management*. 40(1/2), 98-112.
- Beşir, E. M. (2015). RDA: Sabancı Üniversitesi Geçiş Süreci. *ÜNAK 2015 Elektronik Çağda İçerikten Mimariye Kütüphaneler 1-3 Ekim 2015* içinde (ss.19-33). Ankara: ÜNAK
- Beygirci, B. (2020). *Kataloglamada standartlaşma ve tutarlılık: Türkiye’de farklı otomasyon sistemi kullanan beş üniversite kütüphanesinde uygulanan kaynak tanımlama ve erişim standardının tutarlılık analizi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çankırı Karatekin Üniversitesi
- Coyle, K. (2014). FRBR, twenty years on. *Cataloging & Classification Quarterly* 53(3-4) 265-285. doi: 10.1080/01639374.2014.943446
- Coyle, K. ve Hillmann, D. (2007). Resource Description and Access cataloguing rules for the 20th century (RDA). *D-Lib Magazine* 13(1/2).
- Cünüş, S. A. (2020). *Yazma ve eski harfli basma eserlerde bibliyografik tanımlama*. İstanbul: Hiperlink.
- Çakmak, T. (2018). Bilginin düzenlenmesinde yenilikler: Avrupa'da ve Türkiye'de RDA uygulamalarına yönelik bir değerlendirme. *Tarık Akan Toplantıları I: Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Bilgiye Erişim/Kataloglama Sorunları Sempozyumu Bildiriler Kitabı* içinde (ss. 23-44). İstanbul: Hiperlink.
- Danskin, A. ve Gryspeerdt, K. (2014). Changing the rules? RDA and cataloguing in Europe. *LIBER Quarterly*, 24(2), 112-123. <https://www.liberquarterly.eu/articles/10.18352/lq.9553/>

- Ducheva, D. P. ve Pennington, D. R. (2019). Resource Description and Access in Europe: Implementations and perceptions. *Journal of Librarianship and Information Science*, 51(2), 387-402. doi: 10.1177/0961000617709060
- Hart, A. (2010). Getting ready for RDA: What you need to know. *Library Media Connection*, 29(2), 30-32.
- Ifijeh, G., Segun-Adenirana, C. ve Igbinolab, A. (2018). Imperatives and challenges of Resource Description and Access (RDA) implementation in libraries in a developing country. *International Information & Library Review*, 1-8.
- Işık, H., Kılıç, S. ve Delibaş, B. (2019). Kaynak Tanımlama ve Erişim (RDA) formatının üniversite kütüphanelerinde uygulanması: İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi Kataloglama ve Üst Veri Bölümü örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 33(4), 388-394.
- Jin, Q. and Sandberg, JA. (2014). Implementing RDA at the University of Illinois at Urbana-Champaign Library. *Technical Services Quarterly* 31(3), 217-236.
- Joint Steering Committee (JCS) for Revision of Anglo-American Cataloguing Rules. (2011). <http://www.nlc-bnc.ca/jsc/>
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. (9. bs.). Araştırma Eğitim Danışmanlık.
- Keseroğlu, H. ve Dursun (1992). Kataloglama politikası. *Kütüphanecilik Dergisi: Belge Bilgi Kütüphane Araştırmaları*, 3(1), 135-174.
- Library of Congress. (2011). Testing resource description and access. <http://www.loc.gov/bibliographicfuture/rda/>
- Library of Congress. (2013). *NACO training*. <https://www.loc.gov/catworkshop/courses/naco-RDA/index.html>
- MacLennan, A. ve Walicka, A. (2020). An investigation into cataloguers' experiences with RDA. *Journal of Librarianship and Information Science*, 52(2), 464-475
- Mccutcheon, S. (2012). Designing policy for copy cataloging in RDA. *Library Collections, Acquisitions, & Technical Services, [United Kingdom]*, 36(3-4), 69-78.
- Mering, M. (2014). *The RDA workbook: learning the basics of Resource Description and Access*. Santa Barbara, California: Libraries Unlimited.
- Monyela, M. (2020). Challenges of Resource Description and Access (RDA) Implementation in Sub-Saharan Africa: A Review of Literature. *Journal of Library Metadata*, 20(2-3) 111-126. doi: 10.1080/19386389.2020.1809185
- Nicholson, N. (2013). RDA at the National Library of Scotland. *Alexandria*, 24(2), 21-26.
- Oguntayo, S. ve Adeleke, A. (2016). Awareness, knowledge and implementation of RDA in Academic Libraries in Nigeria. *36th Annual Workshop of NLA/Cataloguing, Classification & Indexing Section*'da sunulan bildiri. https://prog.lmu.edu.ng/colleges_CMS/document/books/Conference%20Paper.pdf
- Özel, N. (2015). Bilginin düzenlenmesine yönelik yeni bir standart: Resource Description and Access (RDA). *Bilgi Dünyası*, 16(1), 1-22.
- Parent, M. (2014). Implementing RDA in a time of change: RDA and system migration at RMIT University. *Cataloging & Classification Quarterly* 51(2), 120-127. doi: 10.1080/10572317.2018.1463054
- Panchyshyn, R. S., Lambert, F. P. ve McCutcheon, S. (2019). Resource Description and Access adoption and implementation in public libraries in the United States. *Library Resources & Technical Services*, 63(2), 119-130. doi: 10.5860/lrts.63n2.119
- RDA Türkiye (2013). <http://www.rdaturkiye.org>

- Report and Recommendations of the U.S. (2011). *RDA Test Coordinating Committee*.
<http://www.loc.gov/bibliographicfuture/rda/rdaexecsummarypublic13june11.pdf>
- Sanchez, E. R. (2012). RDA, AACR2, and you: What cataloguers are thinking.
<https://digital.library.txstate.edu/bitstream/handle/10877/2625/fulltext.pdf?sequence=1>
- Şenoğlu, A. ve Akbayrak, E. A. (2018) Kataloqlama Politikası Oluşturma ve RDA'ya Geçiş Süreci: Atılım Üniversitesi Kadriye Zaim Kütüphanesi Örneği. Yayına Hazırlayanlar Elsa Bitri ve Hasan S. Keseroğlu. *Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Bilgiye Erişim/Kataloglama Sorunları Sempozyumu Bildiriler kitabı* içinde (ss. 65-79). İstanbul: Hiperyayın
- Tennant, R. (2007). Will RDA be DOA? *Library Journal* 132(2), 23–25.
- Teoman, B. ve Efe, Ö. (2015). Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde RDA algısı, süreçler, sorunlar ve Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi örneği. *ÜNAK 2015 Elektronik Çağda İçerikten Mimariye Kütüphaneler 1-3 Ekim 2015 içinde* (ss.34-48). Ankara: ÜNAK.
- Tosaka, Y ve Park, J. (2013). RDA: Resource Description & Access – A survey of the current state of the art. *Journal of the American Society for Information Science & Technology* 64(4), 651-662.
- Tosaka, Y. ve Park, J. (2014). RDA: Training and continuing education needs in academic libraries. *Journal of Education for Library and Information Science*, 55 (1), 3-24.
- Tuesday, B., Mkulama, A. ve Mbangi, S. (2019) Resource Description and Access (RDA) awareness and perception among library professionals in Zambia: A case study of Lusaka Province <https://www.researchgate.net/publication/336529584>
- Weiss, A. K. (2003). Proliferating guidelines: a history and analysis of the cataloging of electronic resources. *Library Resources & Technical Services* 47(4), 171-187.
- Wiesenmüller, H. (2017). *Basics of RDA: an introduction for German-speaking users*. Württemberg: De Gruyter Saur